

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Quomodo igneæ pilæ fiant, quæ æneis tormentu proijciuntur. Cap. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

Recentiorum inuentum est, vt æneum maius tormentum, vel manualis sclopus decem plus minus pilas emittat, sine intermissione. Fiat puluis lentus, quo in præcedentibus vfi sumus, & hoc modo replebis, mitto primò tormentarium puluerem ad mensuram, quo immissa pila displodi possit, mox pila immittatur, sed minuscula, vt aliquanto laxius se recipiat, vt supra immissus puluis pyrium contingat, deinde lentum puluerem inicies, duum vel trium digitorum altitudine, mox verum pyrium puluerem immittes, & pilam, & sic alterno stratu quousq; tormentum repletum appareat fere vsque ad fauces. postremo lentum inijce puluerem. Vbi vero ad præfixum locum machinam direxeris, ori ignem admoueto, nam pilas iaculabit, & vicissim ignem tanto temporis momento, quanto quis manualem sclopus diuersis ictibus dirigeret, atque vno tormento æneo plures ictus infliges.

Quomodo igne & pile fiant, quæ æneis tormentis projiciuntur. CAP. V.

NUNC aliquas ollarum compositiones, siue ignearum pilarum, quæ æneis tormentis projiciuntur varijs vsibus, vel cremandis nauigijs, vel noctu aliquibus illuminandis, etiam festiuis diebus per aera projiciendis, vt instar cadentis stellæ discurrere videantur. Nunc docebimus quomodo eiusmodi fiant

Pila per aera discurrentes,

Quod festiuis diebus fieri contingit. Teratur libra tormentarij pulueris, tertia halinitri pars, sulphuris vnciæ binæ, totidem colophonie, his in vnum cœuntibus, loculis ex densiore linteo consues in pilæ formam, iadunturque cauis hemicyclis ligno impressis, ac ligneo malleo percutiuntur, vt in lapidis modum durecant, mox funiculis circumuoluuntur, ac in liquidam picem merguntur, ter, quater, vt loricentur, ne tormenti ænei violentia explosæ in partes resiliant, postremo ligneo stylo ter per centrum traiciantur, ac pyrio puluere repleantur, siccenturque in altum trahendæ. Quum eis utiquæres, Eleuentur ænea tormēta, vel commodius tormento-

mentorum caudæ: & pila forcibus ferreis capiatur, & ignis foraminibus admoueat, ut accendatur, ubi rite accensam noueris, dextra incauum tormenti iniicies, & laua ignem inferiori tormenti foraminulo admoueto, accensa resilit, & ut ignis sublata per aera accensa discurrere videtur, & sæpius Romæ vidimus, & præparauimus. Fiunt &

Alio modo.

Picis naualis partes tres, terebinthinæ resinæ duas, sulphuris totidem, hircini adipis vnã, terenda tere, & liquefacienda liquecant ahenò, addito simul; & lignea rude remisceto: inicito mox cannabinam, aut lineam stupam tantæ quantitatis, ut misturam omnem absorbeat, tunc amoue ab igne ahenum, & manibus pilas conficies quantitatis quæsitæ, ut per ænea tormēta traici possint, & priusquam durecant, ligneis verulis pilam vtrinque traicias paruis foraminulis, mox pyrium puluerem cum sulphure tritum indes, & supra tabulam tormentario puluere aspersam circumuolues, & per foraminula ellychnios bombiceos infiges, puluere obuolutos, ut dicemus, hæc siccata in sole durecant. Modus, quo æneo tormento traiciantur, hic erit. Eligantur, quæ vulgo *petreri* vocant, ad hunc usum paratiora, pondus pyrii pulueris imponendum in vase, erit ipsius pilæ pars quinta, paulo plus, minusve, nam multum si apposueris, aut nimia ictus violentia disijciuntur, aut extinguuntur in cursu, nec voto respondent. Imposito in vase puluere, supra nec stupam, nec cannabinam impones, sed supra puluerem pila accommodetur, ut ipse incensus pilam incendat, & transmittat. Nobiliorem habebis compositionem hoc

Alio modo.

Accipito tormentarii pulueris partes quinas, halinitri ex sordibus repurgati ternas, sulphuris binas, colophoniam dimidiam, vitri contusi, salis cõmunis, olei kistran, & lini, aquæ vitæ repurgatæ tantundem, contere-conterenda, & arcto cribro incernito, mox noua testa illiquefacito, carbonibus flagrantibus absque flamma, ne

scintillent, & mistura ignem concipiat, post puluerem injcito, vt se rite concorporent. Tunc loculos rotundos effinge ex linteis, vt diximus, pyrio simplici puluere reple, & obuolue funiculis, mox stupam in misturâ conuolue, & pilam effingito, vsq; donec quæsitam magnitudinē expleat, ac si æneo tormento proijcere quæris, spissius funiculis illigabis, Tandem pilam pluribus locis ligneis hastulis perforabis, vt puluerem in medullio residentem perstringant, inde bombiceos ellychnios transfige, quibus ignis conseruetur, dum per aera tanto impetu volat. Alia testa liquefeat pini lachryma, puluis pyrius, & sulphur, pilam eo liquore summerge, vt loricetur, extractæ bombiceos ellychnio stylo subleuabis, & pyrio puluere insperges. Hæc pila strepitu, fragore, ac postremo ictu hostes male multabit, ignis inextinguibilis, arma, vestes, & omnia comburet, vsque donec totus absumatur, nam arma ita fragrantia reddit, vt nullo detrahantur, hominem comburant.

De misturis in aquis ardentibus. CAP. VI.

PERSCRUTANTES Philologi rationem aquarum supra & sub terris latentium, perpetuoq; feruentium, dicunt bitumen eius rei causam esse, quod semel accensum sua proprietate non solum non extinguitur, sed insperis aquis feruentius accenditur. Scribit Plinius. Flagrat in Phaselide mons Chimæra, & quidem immortalibus, ac noctibus flamma: ignem eius accendi aqua, extingui vero terra, aut sceno Gnidius Cresias tradit. Eadem in Lycia Hephæstij montes tæda flammante tacti flagent adeo, vt lapides quoque riuorum, & harenæ in ipsis aquis ardeant, aliturque ille ignis pluuijs. Nymphi crater dita Apoloniatibus suis portendit, vt Theopompus tradit, augetur imbribus, eritque bitumen, temperandum fonte illo ingustabili, alias omni bitumine dilutius. Nunc bituminis genera inuestiganda. Primum liquidum, naphtha dictum, nostris *oglo petrolio*, quod saxi manet, & kitram. Huic magna ignium cogatio, trāsiliuntq; protinus in eam vndeconq; visam.